

ԱԻԵՏԱՐԱՆԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ ^{*)}

VIII

Գօղա-Սարը ամբողջովին ընկղմուած էր մթաշաղխաւարի գրկում: Նրա բազմամարդ հովիտներում վաղճւց, շատ վաղճւց տիրում էր գերեզմանական լռութիւն: Գիշերն իր այդ ահաւոր լռութեամբ և խաւարի խորհրդաւոր մթութեամբ մի չարագուշակ սարսուռ էր տարածում այդ սարի շրջակայքում: Այսպիսի բոպէսներում ողջ ընութիւնն էլ ասես շնչում է ծանրատաղտուկ խորհրդաւորութեամբ, և որքան խաւարը թանձր է լինում և նրա թւերի ներքոյ հանգչող վայրերը ամայի, այնքան էլ տիեզերքի ահաւորութիւնը ցնցող և սրտամաշ է դառնում: Խաւարի լեզուն այսպիսի բոպէսներում առաւել ևս պերճախօս է դառնում, քան ընութեան հազար ու մի հրաշալիքների լեզուն:

Այդ ընդհանուր լռութեան մէջ Գօղա-Սարի լանջերում սփռուած քրդական բազմազան վրաններից մէկում, որն իր փարթում արդու զարդով և խոշոր տեսքով նոյնիսկ գիշերուայ այդ պահուն պարզ աչքի էր զարկւում, նստել էր մի միջին տարիքաւոր մարդ: Նրա դէմքը այդ բոպէին կրում էր իր վրայ ոգևորութեան խռովայոյզ այն արտայայտութիւնը, որը իւրաքանչիւր անգամ, երբ նա խօսում էր, սփռում էր իր շուրջը և՛ խորին համոզմունք և՛ դառն ապաշաւանք, և՛ վիշտ, և՛ տառապանք:

*) Տես «Լուսայ» № 4.

Այսպէս էր այդ մարդը, որը իր հոգեկան յաճախակի փոփոխակի և ոգևորիչ արտայայտութեամբ աւելի էր ազդոււմ իրան շրջապատողների վրայ, քան իր խօսքով ու լեզուով:

Այո, լինում են ընդհանր, երբ հոգեկան այս ու այն անկեղծ արտայայտութիւնը առաւել ներգործող ոյժ է պարփակում իր մէջ, քան հաղարաւոր շատախօս լեզուներ, որոնք երբեմն փոխանակ աչքը շինելու, յոնքն էլ են կործանում:

Նրան շրջապատողները ոտքից գլուխ լսելիք դարձած, խորին ուշադրութեամբ ականջ էին դնում նրան և անընդհատ ծխում իրանց երկարավիզ ղէլանները և ամեն անգամ, երբ նրանց խօսակիցը մի փաստալից, մի համոզեցուցիչ բան էր ասում, նրանք դրեթէ միաբերան կրկնում էին «արէ, Վոլլա»։ Ըստ երևոյթին նրանց հեղինակաւոր խօսակիցը վաղուց էր ըմբռնել, որ խաւարամիտ և մօլեղնեալ ամբօխի հետ ղէնքի կռուի փոխարէն անհրաժեշտ է վարել լեզուի, խօսքի և համոզմունքի կռիւ։ Նա գիտէր, նրա խորաթափանց ոգին վաղուց էր ըմբռնել, որ արիւնայեղ կռիւը այնքան էլ հզօր կերպաբանափոխութիւն անկարող է առաջ բերել այդ վայրենի ցեղերի ուղեղի վրայ. նա գիտէր, որ այդ կռիւը կարող է ժամանակաւորապէս խլացնել նրանց արիւնռուշտ կրքերը, սակայն վաղը, միւս օրը, երբ դու անկարող կլինիս ղէնքով խօսելու նրանց հետ, նրանք դարձեալ ոտքի կկանգնեն իրանց բնածին աղբխարշ կրքերով։ Եւ այն ժամանակ դարձեալ ջուրը իր ճանպան է դռնելու։ Այդ իսկ պատճառով նա իր հզօր, իր ահեղ գոյներով կուտարական կռիւ էր սկսել քրդերի հետ և քանի՜ տարի էր, ինչ նա անմռունչ հոգատարութեամբ առաջ էր տանում նրան բնութեան ծոցում, քրդական վրանների տակին։ Եւ նա աւելի քան ուրախ էր, որ իր այդ վեհ գաղափարները արգասաւոր արմատներ էին գցել իրան ունկնդիրների սրտերում, որոնք, օրէցօր

աճում էին, զարդանում և արդիւնաւէտ ապագայ խոստանում:

Վերջապէս, տան տէրը, որ մի պատկառանքով բուրդ էր, դարձաւ դէպի իր խօսակիցը մի այնպիսի ձայնով, որ արտայայտում էր և՛ սէր, և՛ համակրանք դէպի նրան:

— Սահրատ, ինչ որ պատմում ես, ճիշտ է. և թող իմ ազգայինները լսեն ու սթափուեն, որ մենք իրօք կոյր գործիք ենք եղել այն արիւնխում գազանի ճանկերում:

— Շէյխ-Ասլան, Սահրատն իր ամբողջ էութեամբ մարմնացած անկեղծութիւն է, նա չի կարող չնչել անարատ զգացմունքներով, երբ մեր եղբայրական վեհ դադափարի իրագործման շաւիղն է ընդգծւում, որ շնորհիւ մեր արիւն ու ծուծը մաշող ակոյեանների այս վերջին ժամանակներում պատած էր փուշ ու տատասկով: Մեզ՝ դարասոր եղբայրներիս ու հարեաններիս համար, անհրաժեշտ է ձեռք-ձեռքի տուած՝ համերաշխ ոյժերով արմատախիլ անել այդ չարագուշակ փուշ ու տատասկները, և այդպէս մաքրել մեր այն ուղին, որ տանում է, որ առաջնորդում է մեզ դէպի ազգերի երջանկութեան բարգաւաճումը: Եւ որքան շուտ, այնքան լաւ: Առանց դրան մենք մեր ձեռքով ինքներս փորում ենք մեր կործանման գերեզմանները: Ընդունայնախօսութիւն և ինքնագովութիւն չեն ասածներս:

— Վօսանա, Վօսան*) — վրաբերեց Սլօ—աղան, որը իր մի քանի ազդեցիկ մարդիկներով նոյնպէս այդտեղ էր և որի օբան հեռու չէր Շէյխ-Ասլանի օբայից:

— Հալբաթ քի վօսանա, — նկատեց Շէյխ-Ասլանը, — ասիւմ մենք ինչ վատութիւն ենք տեսել մեր հարեան ֆլաններից, որ երբ հեռուից մի դուդակ են ածում, մենք առանց մտածելու լսում ենք այդ դուդակի ձայն:

*) Էդպէս է, Էդպէս:

նին և խսկոյն, առանց աջ ու ձախ մտածելու, յետ ու առաջ դիտելու զինուում ենք և անմեղ մարդկանց արիւնը թափում։ Ձէ, աղբեր, լաւ պիտի իմանանք, որ էսօր դրանց մասին են էդպէս դուգտակ ածում, վաղը՝ մերս Եւ մերը աւելի հեշտ կլինի, բանի որ մենք հէյվանից բեթար ենք։

— Ճիշտ է ասում Շէյխը, — ասաց Սեփանիկը, որը մինչև այդ րոպէ լուռ նստած էր Սահրատի մօտին և որը իր վաճառականական դործերով յաճախ շրջում էր այդ օրաների մէջ. — միթէ ձեր ամենից մեծը, Ռուտօ-աղան, սուտ է ասում. չէ՞ որ մարդը բան տարուց աւելի է, ինչ ֆրանզների երկրումն է, ահա թէ նա ինչ է գրում ձեր մասին։ Այս ասելով նա մի ակնթարթում բաց արեց իր ճօթերի բեռները և նրանց բազմաթիւ ծալքերի միջից դուրս բերեց մի լրագրի օրինակ, ուր Ռուտօ-աղան իր սուր, իր հզօր գրչով ճշտում էր Սահրատի ասածները և եղբայրական կոչ էր կարդում իւրայիններին, որ որքան կարելի է, որքան հնարաւոր է եղբայրաբար վարուեն իրանց հարեան ֆլանների հետ։

Սեփանիկը սկսեց կարդալ այդ լրագիրը, և քրդերը երկաթ ուշադրութեամբ լսում էին նրան և անկեղծօրէն զղջում էին իրանց տմարդի վարմունքի վրայ, որը անխղճօրէն գործ էին դրել իրանց հարեան ֆլանների վրայ։ Վերջապէս, բոլորը միասին յուսահատուած կրկնեցին շնահլաթ շէյթանայն։

— Հէնց այդ շնահլաթ շէյթանայն մասին եթէ խորը մտածէք, կգարմանաք, կյուսահատուէք, որ դուք որքան միամիտ էք եղել, և որքան տմարդի կերպով հեգնել, ծաղրել են ձեր զգացմունքները և ձեզ ոտքի կանգնացրել ձեր դարաւոր եղբայրների փրկւնը խմելու և ձեզ կոյր գործիք են դարձրել «շէյթանների» ճանկերում, — նկատեց Սահրատը։

— Ա՛խ, երանի թէ մի բանի տարի առաջ մեզ հասկացնող լինէր ամեն բան. երանի շուտ մեր աչքերը

բացող լինէր,—վրայ բերեց Սլօ-աղան։

—Սյսօր Աւդուաման-աղան էլ պիտի ձեզ հետ լինէր. ինչո՞ւ չկայ,—հարցրեց Սահրատը։

—Նա մեզ խօսք տուեց՝ ինչ մենք գործ ենք, նա մեր ընկերն է. նրա «էլի» մարդիկը մեր համախոհները,—պատասխանեց Շէյխը։

—Ասում են, խոժոռուած է ինձ վրայ. ճիշտ է արդեօք,—հարցրեց նորից Սահրատը։

—Ճիշտ է, առաջ մի փոքր խոժոռուած էր, բայց հիմի խելքի եկաւ. նրան հաղար ու մի վայր ի վերոյ բաներ էին պատմել քո և Խաղալէի մասին, սակայն մենք համոզեցինք ուշադրութիւն չդարձնել այդպիսի ցնդաբանութիւնների վրայ, և նա լսեց մեզ, մանաւանդ, որ Խաղալէին շուտով պիտի մարդու տայ. Ուսօ-աղայի լամուկը՝ Ըռզկօն Յզէլ է՝) տալիս (ղառանցում է) նրա համար, և Աւդուաման-աղան խոստացել է կատարել այդ լամուկի փափաղը։

—Ինչպէ՞ս, Խաղալէն էլ խօսք է տուել կատարելու հօր կամքը և այդ չարագործին կին դառնալու,—յու՜ր սահառ ձայնով հարցրեց Սահրատը։

—Ասում են, տուել է,—պատասխանեցին ներկայ եղողներից շատերը։

—Ափս՛ոս Խաղալէն,—կրկնեց Սեփանիկը։

Այդ ժամին բոլորի ուշադրութիւնը դրաւեց մի ձայն, որը իր բարձրագոյ և լիահնչիւն ելեէջերով մի ինքնուրոյն թափով, թնդացնելով օդը, անցնում, գնում էր հեռու շատ հեռու և ամեն տեղ խանդարում էր տիրող գերեզմանային լռութիւնը. ներկայ եղողները դադարեցին խօսելուց և սկսեցին ականջ դնել այդ ձայնին, որ քանի գնում էր, հեռանում էր. եւ նրանք հա՛ղիւ կարողացան ըմբռնել նրա այս մի քանի բառերը։

—1. Սուրս ժանգոտած՝

էլ չեմ ես մօրթում.

Թշնամին ցամբած՝

—3. Քեզ եմ աղերսում

Ով մարալ-ջէյրան.

Քեզ պիտ պաղատեմ

Էլ չէ հառաչում:

— 2. Ես եմ հառաչում

Դառնութեամբ լցունած,

Բուն սիրոյ երկրում

Վշտերով խոցուած:

Ու լինիմ հէյրան:

— 4. Թէ դու ինձ սիրես,

Սուրս կփայլի,

Արին կվաղի,

Ճամբայ կբացուի:

— Ընդհան է, էլի սոված գայլի պէս գնում է
Թափառելու Աւդաման-աղայի օբայի կողմերը, — ասաց
Շէյխը:

Սահրատը ոչինչ չխօսեց, միայն նրա դունաթափ
դէմքը այդ ժամին արտայայտում էր և զայրոյթ, և
զղուանք, և նախանձ և անհուն վրէժխնդրութիւն: Նա
ոտքի կանգնեց, հրաժեշտ տուեց բոլորին և դուրս
եկաւ վրանից, առարկելով, որ գնում է տեսնուելու
միւս օբաների մեծամեծների հետ:

IX

Գողա-Սարի լանջերում հանդարտ մշշում էր Աւ-
դաման-աղայի օբան, ուր ձայն-ծպտուն վաղուց էր
դադարել: Տիրող աղջամուղջը գերեզմանական լռու-
թեան հետ ասես խօսքերը մէկ արած՝ աւելի ահարկու-
կերպարանք էին տալիս տիեզերքի այդ խորախորհուրդ-
պահուն: Մերթ ընդ մերթ աղալներում նստոտած
ոչխարներն էին միայն իրանց անընդհատ որոճով խան-
գարում այդ ահաւոր բոպէն, որոնք, փնչալով և ամուր
սեղմելով իրանց գլուխները կողքերին, դարձեալ շարու-
նակում էին իրանց անվերջ որոճը: Նրանցից ոչ հեռու,
պատի տակին, հովիւն էր իր շների հետ կծկուել ճու-
լապը՝ գլխին:

Ամեն չար ու բարին յանձնելով իր հաւատարիմ
ընկերներին, նա իր անուշադիր նինջով առաւել ևս
խորհրդաւոր էր դարձնում այդ վայրկեանը: Շները,
թւում էր գիտէին այդ. նրանք խորին ունկնդրու-
թեամբ ուշքի էին առնում այստեղ այնտեղ լսուող ա-

մեն թոյլ չշուկն անգամ և գլուխները բարձրացնում, ոտքի կանգնում, ապա վերստին նստում էին հովուի կողքին, գլուխները մեկնելով առաջին թաթերի վրայ

Յանկարծ այդ ժամին մօտակայ բլրակի ժայռաշատ կատարից մի բանի անգամ ողբալի կրկնուեց մի ինչ-որ կատուի մլառոց: Ծները ոտքի թռան: Սակայն շուտով վերադարձան, չդանելով իրանց անդորրութիւնը խանգարող այդ չարաճճի գաղանին: Անցաւ մի բանի րոպէ: Ամեն ինչ դարձեալ լռութեան գիրկն ընկաւ: Այդ ժամին Աղոսման-աղայի կանանց բաժնից գիշերային շրջիկ ոգիների նման խորին զգուշութեամբ դուրս եկաւ մի ստուեր: Նա նոյնպիսի զգուշութեամբ և չափաւոր քայլերով անցաւ հովուի մօտով: Ծները ուշադրութիւն չդարձրին նրա վրայ: Նա անցաւ նրանց մօտով և երբ դուրս եկաւ վրանների շարքերից, փութացրեց իր վստահելի քայլերը դէպի մօտակայ բլրակը: Դեռ չհասած բլրակի կատարին, այնտեղ ընկած ժայռի ետեւից դուրս թռաւ մի ուրիշը և հոգեզմայլ իղձերով բռնուած՝ վայրկենապէս իր գիրկն առաւ եկողին: Վերջինս մի արտասովոր ցնցում զգաց իր ամբողջ մարմնով. երբէք նրան այդպէս լռութեամբ չէին գրկել: Սակայն նա չկորցրեց իրան, այլ դառնալով դէպի իրան գրկողը նկատեց:

— Սահրատ, այդ ինչ է պատահել քեզ. ոչ խօսում ես, ոչ էլ առաջուայ նման բաներ ես հարցնում ինձանից:

— Խաղալէ-ջանէ, դու Սահրատի մօտին չես. դու Լուզգօի գրկումն ես, և այնտեղ էլ քո տեղը կլինի յաւիտեան...

— Լուկօի... շմածի նման ընդհատեց նրան Խաղալէն, աշխատելով դուրս պրծնել նրա գրկից:

— Լարէ, *) Լուզկօի,—ես վաղուց էի հետևում

*) Այս:

քո ու էն «սայ-պսան» *) ֆլայի (Սահրատի) արարմունքներին: Էսօր էլ ես եմ նրա դերը կատարում, որ զգուշացնեմ քեզ:

Խաղալէն դուրս պրծաւ նրա գրկից և հարցրեց:

— Ինչպէս զգուշացնես:

— Այն, որ դու վերջ տաս էդ ամօթաբեր վարմունքիդ և լաւ հասկանաս, որ դու իմ հարսնացուն ես: Ես սրանից յետոյ մէկ էլ էն շուն ֆլային բեզ հետ տեսնելու լինեմ, ձեզ շան սատակ կանեմ, կամ կխայտառակեմ ու նաղարազուռնայ կածեմ ձեր էտ արարքի մասին:

— Շատ մեծ խալաթ կանես, դու ո՞վ ես, ես զգուշ եմ քեզանից:

— Հօրդ ակնանաես կանեմ քո խայտառակութիւններիդ:

— Ինչ ուղում ես, արւ, բայց լաւ գիտցիր, որ հաշտութեայ կլինեմ և մէկը քեզ նման նամարդին ղամաթ չեմ անի:

— Չես անի:

— Չեմ անի երբէք. դու արժանի չես դրան:

— Իսկ էն շուն ֆլան արժանի է:

— Նա, ինչպէս տղամարդ, ինչպէս իդիդ, մի հատիկ է, և քեզ նմանները նրա «ղուլը» կլինին: Բացի այդ ես երբէք ուշքի չեմ առնում, որ նա ֆլայ է: Մարդիկ նախ քան ֆլայ, կուրմանջ, թուրք, ասորի լինելը՝ մարդ են, մի հօրից և մի մօրից սերուած: Իսկ զանազան ազգութիւնների բաժանումը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ մարդկութեան ցեղի դասակարգեր, որոնց իւրաքանչիւրի մէջ կան և կարող են լինել քեզ պէս լրբեր և Սահրատի պէս իգիզներ:

— Տճ, ղիզէ, անզգամ, դու գլուխդ կորցրել ես:

— Ես գլուխս չեմ կորցրել. ես ուղիղն եմ ասում:

*) Շանորդի:

Մահրատը երբէք քեզ պէս դաղտագողի չէր հետեւիլ ուրիշներին այցելութիւններին և երբէք չէր ջանալ ըս մոզոնած զղուելի տեսութիւններով գրաւել խալխի աղջիկներին սրտերը. ես միամիտ չեմ: Միամիտներին կարող է զարմացնել ըս այդ խաղը, իսկ ինձ ոչ. ես գարշանքով եմ նայում ըս ստոր խաղերի վրայ:

—Տօ՛, անղգամ, լաւ է, վատ է իմ խաղը, ձեր հնարածն է:

—Մերն է, որին թելադրել են մեր սրտերը: Բայց դու, գարշելի կուռօ, ուղում ես գողանալ ուրիշի սիրտը: Դա յիմարութիւն է. աշխարհում ամեն բան կարելի է գողանալ, ամեն բան կարելի է խել անհատից, բայց սիրտը՝ ոչ: Այնտեղ մարդկային ոչինչ չկայ: Ինչ որ Խուդէն բաշխել է իր ստեղծած մարդին, այնտեղ է նա ամփոփուած և նրա այս ու այն ուղղութիւնը, բռնած ընթացքը ՚ւնի մի ինքնուրոյն ոյժ, որը յաճախ չի ենթարկւում անհատի կամքին: Ուրեմն դու, անխելք կուռօ, մի զարմացիր, որ մի քրդուհի անհուն սիրոյ գերագոյն ջերմութեամբ սիրում է մի ֆլայի: Սրտում բուն դրած այս ու այն զգացմունքը այնպիսի ժամանակ անսասան սառնասրտութեամբ խորտակում է նման պատնէշները և միանում է իր ընտրած, իր փայփայած առարկայի հետ: Խեղճ Մահրատը առիթ չէ տուել. ես եմ գտել նրան. և ես առանց նրան ապրողը չեմ:

—Օ՛, մի քիչ էլ անցնի, դու բէշիշից էլ լաւ բարոյ կտաս:

—Կոյր, ես խալիֆայի մօտ եմ ուսել, և այդ դարձեալ նրա սիրոյ համար:

—Ուրեմն ես ոչինչ եմ:

—Իմ աչքում ոչնչից էլ ստոր:

Այս ասելով՝ Խաղալէն ուղեց հեռանալ, սակայն նոր նկատեց, որ Ըղդօն ամուր բռնել էր նրա փէշերից և թոյլ չէր տալիս:

—Ես քեզ էդպէս հեշտութեամբ չեմ թողնիլ, և,

եթէ դու չզղջաս, դուցէ բոլորովին չթողնեմ: Դու ընկել ես իմ թակարդը, հեշտութեամբ չես պրծնիր:

— Թո՛ղ, ասում եմ, եթէ ոչ ստիպուած կլինեմ օգնութիւն գոչելու:

— Եթէ խեղագարուած ես, գոչիր, ես ամեն բան կպատմեմ:

— Ստոր արարած, էգպիսո՞վ ես ուզում ինձ տիրանալ:

— Այո, և հէնց այս գիշեր, այս րոպէիս, որից յետոյ դու կսթափուես:

Այս ասելով Ըղզօն գաղանային հակումներով բռնանում՝ գրկեց նրան և աշխատում էր գետին տապալել: Վայրենի կերբը իր անսանձ կատաղութեամբ ուժգին բորբոքուել էր նրա մէջ և աշխատում էր, ինչ դժնով էլ որ լինի, յագուրդ տալ իր կատաղութեանը: Այսպիսի րոպէներին լռում է ինքնազգացումը, լռում է կամօքը, լռում է գիտակցութիւնը, և այդ բոլորը տեղի են տալիս մի վայրագ, մի մոլեգին, մի կատաղի կրակի, որը որքան խոչընդոտներ է տեսնում իր շուրջը, այնքան առաւել բորբոքւում է և ահռելի չափեր ստանում, և միայն ոյժն է, որ հակառակ կողմից բաց է անում նրա գիտակցութեան աչքերը: Սակայն թշուառ թաղալէն այնքան ոյժ չունէր գիմադրելու նրան. նա հետզհետէ թուլանում էր և հազիւ էր կարողանում իրան ոտքերի վրայ պահել ու մաքառել իր անողորմ ախոյեանի դէմ: Վերջապէս, բնութիւնը տարաւ յազթանակը՝ աւելի թոյլը, գոյութեան կռուի այդ միշտ յաղթուած անբախտը, որ այդ րոպէին թաղալէն էր, գետին գլորուեց: Ծանր հառաչանքը թնդացրեց գիշերային այդ խորհրդաւոր լռութիւնը, և մի րոպէ ևս, դուցէ այդ թշուառ զոհը կու գնար իր ախոյեանի գաղանային առփանքով լի տենչանքին, բայց յանկարծ մի ուժեղ հարուած իջաւ Ըղզօի գագաթին. հարուածը կրկնուեց, և րոպէ առաջ բռնկուած կատաղի կրակը ընդմիշտ մարեց Ըղզօի կրծքում:

Խաղալէն քրդուհիներին յատուկ ճարպկութեամբ ոտքի թռաւ և կամենում էր փախչել դէպի օբան, բայց իսկոյն նրան բռնեց իր փրկիչը, որը դառնութեամբ լցուած՝ զայրոյթի մի առանձնակի շեշտով հարցրեց.

— Բացատրութիւն եմ պահանջում, որից յետոյ քեզ էլ նրա հետ էն աշխարհը պիտի ուղարկեմ:

— Վրդովուելու կարիք չկայ, Սահրատ ջան, Խաղալէն հաւատարիմ է քեզ և հաւատարիմ էլ կմտնի գերեզման: Մենք լեռների զաւակներ ենք: Լեռները խոնարհուել, թեքուել չգիտեն, նրանք միշտ ուղիղ են, միշտ ցցուած են պահում իրանց կատարները. նրանք օրօրուիլ չգիտեն քամիների, փոթորիկների առաջ, բայց չպէտքէ ապարդիւն տանջուել, յուսահատուել, երբ նրանք ակամայ իրանց գլուխները թաղում են մշուշների մէջ, որպէսզի աւելի լաւ գնահատել կարողանան լոյսի, արեգակի արժէքը:

— Ոչինչ չեմ հասկանում. ուրեմն դու ակամայ ես այստեղ եկել:

— Իհարկէ:

— Ինչպէս:

— Ինչպէս... այդ ստորը հետամուտ է եղել մեր տեսութիւններին, իմացել է մեր ազդանշանը, որով և ինձ էսգիշեր էստեղ բերեց: Լսելով մեր սովորական ազդանշանի ձայնը, ես զգուշութեամբ այստեղ եմ աճապարում և փոխանակ քեզ տեսնելու, սրա ճանկն եմ բնկնում: Բայց լաւ էր դու, իմ աննման, շուտ վրայ հասար: Այս ասելով, նա փարուեց Սահրատի պարանոցով և երախտադիտութեան գոհունակութեամբ լցուած՝ համբուրեց նրա երկու թուշը:

— Ահա, էս էլ քո նեղութեան փոխարէն. բայց ի՞նչ անենք էս շան հետ:

— Խաղալէ-ջանէ, Սահրատը շատ է թաղել անիրաւութիւններ, կ'թաղէ և սրան:

ԼԵՒՈՆ ԽԱՆԶԱԴԷ

(Կը շարունակուի)